

Marta Michnik-Grochowska

Górnośląscy przedsiębiorcy Carl Godulla i Franz Winckler w niemieckiej i polskiej literaturze

5.10.2024

STRESZCZENIE

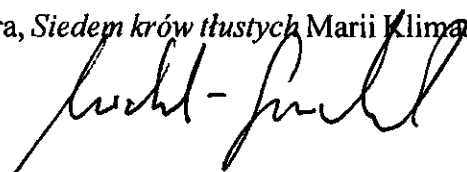
Niniejsza rozprawa doktorska ma na celu porównawczą analizę niemieckich i polskich źródeł historycznych oraz utworów literackich o losach dwóch pionierów przeobrażeń industrialnych na Śląsku - Karola Goduli oraz Franza Wincklera. Elementy biografii i działalność przemysłowa obu górnośląskich przedsiębiorców były niejednokrotnie tematem wielu publikacji zarówno naukowych, jak i popularnonaukowych, jednakże dogłębna analiza ich literackich wizerunków w piśmiennictwie regionu nie była dotychczas przedmiotem badań germanistycznych.

Praca składa się z ośmiu rozdziałów. Przedmiotem rozważań w dwóch pierwszy rozdziałach dysertacji są teorie przedstawiające różne modele analizy faktów i fikcji. Rozprawa odwołuje się do teorii amerykańskiego historyka i literaturoznawcy Haydena White'a oraz niemieckiego literaturoznawcy Ansgara Nünninga, którzy analizują podobieństwa i różnice między historiografią a literaturą. Ponadto przedstawiona została teoria historycznej referencyjności Hansa-Jürgena Goertza. Ponieważ analizowane powieści – 3 niemieckojęzyczne i 3 polskie, oparte są na różnych źródłach biograficznych, wspomniane zostały studia Berharda Fetza, który zwrócił uwagę na konieczność krytycznej oceny źródeł biograficznych. Na koniec opisano teoretyczne założenia polskiej literaturoznawczyni Joanny Cymbrykiewicz dotyczące roli pretekstu w pisarstwie biograficznym.

W rozdziale trzecim nakreślono tło historyczne przedstawiając najistotniejsze fakty z okresu rozwoju przemysłu górniczego i hutniczego na Górnym Śląsku w XVIII i XIX wieku, które miały istotny wpływ na rozwój kariery obu przemysłowców.

W kolejnych rozdziałach zestawiono informacje o Karolu Goduli i Franzu Wincklerze, które pojawiały się w niemieckich i polskich publikacjach naukowych, regionalnych studiach, jak i w niemieckiej i polskiej prasie.

Do analizy wybrano niemieckie i polskie powieści, w których Karol Godula lub Franz Winckler występują jako główni bohaterowie: *Das Schwarze Weib. Die Geschichte einer Einsamen aus dem Volk* Roberta Kurpiuna, *Zink wird Gold* Hansa Nowaka i Georga Ziviera, *Wenn es Tag wird* również Hansa Nowaka i Georga Ziviera, *Siedem krów tłustych* Marii Klimas-

Błahutowej, *Zostać milionerem wg Karola Goduli* Krzysztofa Lewandowskiego oraz *Godulowa Saga* Jerzego Buczyńskiego.

W ostatnim rozdziale podsumowano przeprowadzone analizy, podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, jak w oparciu o przywołane teorie zostały przedstawione przez niemieckich i polskich autorów życie i kariera Karola Goduli oraz Franza Wincklera. Formułując wnioski wskazano na różnice w interpretacjach losów obu pionierów i w określeniu ich tożsamości narodowej.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kochan-Godula', written in a cursive style.